

ALTI ÖZEL YER VE ALLAH'IN KORUMASI

Eûzübillahimineşşeytanirracim.

Bismillahirrahmanirrahim.

el-Hamdü lillahi Rabbi'l-âlemine hamden kesîran tayyiben mübareken fîh. Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih. Ves-salâtü ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ecmaîne't-tayyibîne't-tâhirîn.

Emmâ ba'dü ve kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

سَائِلِ الْعُلَمَاءِ وَخَالِلِ الْحُكَمَاءِ وَجَالِسِ الْكُبَرَاءِ

Sâili'l-ulemâe ve hâlili'l-hükemâe ve cälisi'l-küberâ'.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Ebû Cuhayfe radiyallahu anh'ten rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu üç cümlecikten ibaret kısa hadîs-i şerîfnde bizlere tavsiye buyuruyor ki:

a. Alimlere Sorunlarını Sor

Sâili'l-ulemâe. “Alimlere sorunlarını sor.”

Meselelerini alimlere sor, onlardan bilgi almaya çalış.

Ve hâlili'l-hükemâe. “Hikmet sahibi insanlarla ahbaplık, sıkı fıkı dostluk eyle.” *Ve câlisi'l-küberâ'*. “Büyük insanlarla otur. Büyük insanların meclislerine de devam et.”

Biraz bunları açıklayalım.

Bir kere buradaki 295. sayfada bu birinci hadîs-i şerîf, Türkçe tercümesine Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'*ten diye yazmışlar [ama doğrusu] Ebû Cuhayfe. Yani Hüreyre Cuhayfe olacak; bu bir.

İkincisi;

Sâili'l-ulemâe. *Se'ele* sormak mânasına geliyor. *Sâ'ele yüsâilü müsâeleten*; karşılıklı soruları, meseleleri sorup müzakere etmek mânasına geliyor. *Se'ele*'den müfâele bâbında.

Alimlere gidin, meselelerinizi konuşun, karşılıklı o soru sorsun siz cevabını verin, siz soru sorun, meseleyi şöyle soruşturarak

[halledin]. Yani *sâele* soruşturmak demek. Çünkü ş takısı Türkçede karşılıklı yapılan işlerde kullanılır. Mesela itmek-itişmek, karşılıklı. Savmak, başından savmak-savaşmak, birbirlerini savmaya çalışmak gibi.

Soruşun, karşılıklı soruşturmak yani karşılıklı konuşuluyor. Alime meselesini söylüyor, o da şu şöyle mi bu böyle mi diye teferruatına öğreniyor iyice müzakere ile o iş açılıyor, o da cevabını veriyor. Alime soruşturun meselenizi, öyle araştırın. Alime, alimlere sorun, araştırın.

Tabii her işi en iyi bilen insanına sormak lazım. İstişare yapabilir, istişare sünnettir ama gidip de en bilmeyen insana sorulmaz. Yani soracağın konuyu kime soracağını bilmelisin. Fırınıcıdan gidip de et istenmez, kasaba da gidip iki kilo pırasa ver denmez. Yani her işin satıldığı alındığı bir yer var. Her bilginin de bileni var.

Çok büyük bir alimin yanına acı bir kış gününde kapısı çalınmış, komşunun çocuğu gelmiş. Üstü başı tiril tiril filan fakir bir komşu.

“Hoca amca, evimizde ateş yok, biraz ateş verir misiniz bize?” demiş.

Tabii eskiden kibrit yoktu biliyorsunuz.

Kibrit olmayınca ateş nasıl yanacak?

Kibrit yok köyde, kibrit daha girmemiş veya bulunmamış, icat edilmemiş.

Ateşi nasıl yakman lazım?

Bir çare bulmuşlar.

Nedir o çare?

Çakmak taşı ile kıvılcım çıkartmak. Anlamışlar ki iki taşı birbirine çarptığın zaman veyahut demire taşı çarptığın zaman bir kıvılcım çıkıyor. Buradan ateş yapmayı düşünmüşler, çabuk tutuşan bir madde bulmuşlar.

Çabuk tutuşan madde nedir sünger gibi?

Kav. Kav böyle kof bir şeydir, aynı sünger gibidir ama böyle kavı tutarsın kıvılcımın geleceği tarafa, ondan sonra taşı da tutarsın. Demiri bir çakarsın veya demiri tutarsın taşı bir çakarsın, bir kıvılcım sıçrayıp da kavın üstüne gitti mi, üf üf üf yaptın mı o kavın etrafında ateş büyür, ateş olur. Yani kibrit olmadığı zaman [böyle yapılırdı.] Siz şimdi bir şeyden

haberiniz yok. akmak var kibrit var, ateş yakmanın zorluğunu bilmiyorsunuz. Eskiden ateş yakmak ateş olmayan yerde meseleydi.

Dağın başındasınız, kibritiniz yok, ateşini nasıl yakacaksınız?

Odunu birbirine sürte sürte yakarlarmış, yakmışlar filan deniliyor. Neyse.

Bu da kış günü ateş istemiş. Köylerde ateş olmayan yerlerde ateş istemeye gelinirdi.

Bir ıra verir misin, biraz ateş verir misiniz?

Maya olacak yani, buradan biraz ateş alacak, o da koyacak odunları küçük kıymıkları üstüne koyacak filan, ocak yanacak.

Böyle olurdu eskiden. Ben bilirim, ateş isteme zamanlarını bilirim köyde. Sonra eskiden bu ocaklar mocaklar yokken aman Allah'ım ateş yakacaksın, tencereyi koyacaksın üstüne ısınacak, su ısınacak şey yapacak... Zor şeylerdi bunlar. Ondan sonra bir kolaylık çıktı, eskiden fitilli lambalar vardı, kıvırdığın zaman fitili çıkar, gazyağı lambası. Onun büyük fitilli ocağını yapmışlardı, onu yaktığın zaman gaz yağı yandığı için çok ateş çıkardı öyle pişirirlerdi ama

o da çok is yapardı. Fitol de eskirdi, düzeltmek lazım, kesmek lazım, tencerelerin diplerini ovuşturmak lazım. Ben bunları da bilirim yani biraz eskidik biz. Siz bilmezsiniz.

Ondan sonra pompalı ocaklar çıktı. Pompalı ocaklar güzel oldu. Pompalı ocaklarla puf puf puf pompaladığın zaman orada fuuu diye ateş yanmaya başladı mı o issiz güzel oluyordu. Sonra köylerde pompalı lüksler vardı, böyle amyant gömlekleli pompalarsın pompalarsın. Onu çocuk bilmezdi tutarsa elinde kalır. Çok dayanıksız bir şey, çocuk değmeyecek. Çok güzel ışık verirdi. Bir de hışırtı çıkardı böyle fuu diye. Çok güzel aydınlatırdı ortalığı. Sonra onlardan daha iyisi çıktı. Tüp gazlar geldi oh. Bir çakmakla bir kıvılcımla tak, hemen tutuşuveriyor. Çok büyük nimet. Yani eskiden yetişenler bunların ne kadar büyük nimet olduğunu bilirler.

Şimdi evlerinizde sizin mesela su var. Musluğu açıyorsunuz, su geliyor. Çok büyük bir nimet. Çünkü biz 15 dakika uzaktan getirirdik suyu köyde. Sırtımızda getirirdik, derenin içinden yokuş yukarıya sırtımızda taşırdık. Evlerde su olmazdı, evlerde su hayaldi. Köyün içinde

olsa razıyız yine, köyün içinde de değil aşığıda. Aşığıdan getireceksin. Çamaşırlar evde yıkanmazdı. Dere yeri denilen suyun olduğı çok sulak yere gidilirdi, kadınlar nöbete girerlerdi köyün kadınları bu hafta bugün benim nöbetim diye. Çamaşırlar oraya götürülürdü, herkes odununu götürürdü, orada ısıtılırdı, orada yıkanılırdı. Çalılarda kurutulurdu eve öyle gelirdi çamaşırlar. Böyle evin içinde musluk olması çok büyük nimet. Siz bunun nimet olduğunu bilmezsiniz.

Sonra biz eskiden bu soğuk suyla kışın abdest alıp geldiğimizden ellerimiz çatır çatır çatlardı buralardan. Hadi vazelin sür, limon iyi gelir derler, limon sür. Acır bir de, bir de yara olur. E sıcak su çok büyük nimet. Bir musluğu açıyorsun sıcak su, bir musluğu açıyorsun soğuk su. Siz Allah'ın Kadir gecesinde doğmuş kulları mısınız, ne bahtiyar kullarsınız! Sonra herkesin arabası yoktu eskiden, herkes yaya gider gelirdi, yükünü sırtında taşırdı. Sizin hepinizin arabası var, basıyorsunuz gaza gidiyorsunuz kaç kilometre uzak yerlere filan. Çok büyük nimetler.

Şimdi bu kadar sözden sonra dönelim sözün baş tarafına. Kızcağız gelmiş, komşunun kızı fukaracık;

“Hoca dede biraz ateş verin bize.” diyor.

İyi ama evladım demiş alim, sen bir kap getirmemişsin yahu ben sana ateşi nasıl vereceğim?

Sen demiş müsaade et ben ateşi götürürüm.

Hadi götür bakalım demiş alim adam.

Merak etmiş bu bacaksız küçük kız bu işi nasıl götürecekti diye.

Nasıl götürmüştü?

Ocağın yanına gelmiş, külleri almış avucuna, külün üstüne de yanan korları koymuş öyle götürmüştü.

İşte al sana alimin aklına gelmeyen çare. Küçük kız alimin aklına gelmeyen çare ile, kap da yok, ateşi götürmüştü elinde, ama kül var külden dolayı yanmıyor.

Yani her işi ehline sormak lazım. Ehil olmayan insana sorarsan yanlış cevap alırsın.

İstişaren de beş para etmez, yaptığın iş de yanlış olur zarar edersin.

Onun için kime sorulması gerekiyorsa ona soracaksın. Zaten burada biraz Peygamber Efendimiz onu da ima ediyor. Yani işi bilene sorun demek, alimine sorun demek, bilme-yene değil.

“İstişare yaptım ben.”

Kiminle istişare ettin?

Kiminle istişare yaptın o önemli.

“Ben bu meseleyi sordum da şöyle diyorlar böyle diyorlar.”

Kim söylüyor yahu?

Kitaplardakinin tam tersi. Öyle şey olur mu, kim söyledi sana onu?

“Vallahi biz böyle duyduk.”

Vallahi biz böyle duydukla din iman işleri ibadet işleri yürümez.

Senet sepet, esaslı kökü lazım, hangi kitapta duydun, nasıl duydun?

“Eşek anırdığı zaman abdest bozulur.”

Allah Allah, fesuphanallah!

Niye bozulsun yahu?

Eşek orada bağıyor, senin burada abdestin niye bozulsun?

Yani bu nereden çıkmış?

“Vallahi ben büyük bir hocanın vaazında böyle duydum.”

Allah Allah, demez yahu bu hoca.

“Vallahi dedi billahi dedi, kulağımla duydum.”

Hadi yürü, [hocaya gidiyoruz.]

İddia eden adamı hocanın yanına götürmüşler;

“Hocam” demişler, “Bu diyor ki siz güya vaazda demişsiniz ki eşek bağırdığı zaman, anırdığı zaman abdest bozulur demişsiniz. Biz bunu anlamadık, der misiniz siz böyle?”

Adamcağız şöyle düşünmüş, başını eğmiş, sakalını sıvazlamış sıvazlamış, hatırlamaya çalışmış; hatırlamış. Tamam demiş, dedim. Dedim, ben böyle bir lafı dedim.

Ama hocam demişler, nasıl olur? Eşek anırdığı zaman köydeki herkesin abdesti mi

bozulacak yani Şimdi? Camide tam olur ya, tam namaz kılarken, farzı kılarken eşek anırdı. Şimdi herkesin abdesti mi kaĉacak, nasıl olacak?

Yok demiş, ben bunu dedim ama bunu ben bir olay anlatarak dedim. Olayın bir parĉası bu, en sonu. Bu adam uyumuş uyumuş en son cümleyi hatırlamış.

Neymiş olay?

Şimdi adam ĉölde gidiyor, su tulumda, bineĝinde. Namaz vakti geldi, adam hayvandan indi. Abdest alıp namaz kılacak. Abdesti alacak ama önce abdest bozacak. Abdest bozmaya gitti, hayvan da bir ürktü bir kaĉtı.

Kaĉtı mı hayvan, eşek?

Kaĉtı. Yok, hayvan yerinde yok. Adam izlerinden oraya baktı yok, buraya baktı yok. Şöyle dönmüŐ dolaŐmıŐ izler de karıŐmıŐ filan, ĉölde, eŐeĝi de bulamıyor. Bir tepenin arkasında öteki tepe, öteki tepenin arkasında daha öteki tepe. Hayvan yok ortada.

Aradı aradı aradı, vakit sıkıŐtı, ne yapacak?

Su yok, su olmayınca ne yapılır, teyemmüm abdesti alınır.

Teyemmüm abdesti aldı, namazı kılacaktı ama tam o sırada eşek bağırmaya başladı. Hah eşek yakında, o zaman teyemmüm abdestinin hükmü kalmaz, çünkü su bulabileceği mesafede olduğu anlaşıldı. O zaman gidecek oradan tulumundan abdesti alacak, namazı öyle kılacak. Yani su hakikaten veya hükmen bulunmadığı zaman teyemmüm abdesti alınır. Ben onu anlatmak için misal verdim. Bu uyumuş uyumuş, ta en son onu duyunca öyle söylemiş.

Yani bir de öyle var. Anlayanın yanlış anlaması var, tersine anlaması var. Bazen kelimeleri yanlış anlıyorlar. Aynı şeyi bütün cemaat dinliyor; birisi başka türlü anlatıyor, birisi başka türlü anlatıyor.

İşi bilenine sorun mânâsında burada; bir.

b. Hikmet Sahibi İnsanlarla Ahbaplık Eyle

İkincisi;

Ve hâlili'l-hükemâe. Hâlele-yuhâlilü-muhâleleten. Tabii lamlar idgamlanacak.

Muhâlleten; hullet yapmak, yani samimi arkadaşlık yapmak, sırdaş sokularak çok samimi arkadaşlık yapmak demek.

Hâlili'l-hükemâ. “Hikmet sahibi insanlarla ahbaplık arkadaşlık eyle.”

Herkesle sıkı fıkı dost olunmaz.

Kimle olacak?

Hikmetli insanlarla.

Hikmet ne demek?

Hikmetli insan nasıl bir insandır yani hikmetli insan ne demek?

Hikmetli söz ne demek?

Hiçbir eksiği olmayan dosdoğru sapsağlam söze ve işe hikmetli derler. Muhkem demek yani. Muhkem mânasına hikmetli oradan gelir. Hikmetli söz söyleyen yani sağlam söz söyleyen. Eksiği yalanı yanlışı yok demek. Hikmet sahibi insan da yaptığı iş, söylediği söz dosdoğru olan, güvenilir insan demek. Hikmet sahibi insan demek; tamam o adam söylediye öyledir, o bu işin ehlidir, doğru konuşur, dürüst insandır, yalan söylemez filan.

Onun için böyle sađlam söz söyleyen, sađlam dűşünen, sađlam akıl yűrűten insana hakîm derler. Hakîm yani feylesof demek.

Feylesof ne demek?

İyi dűşünen, derin dűşünen demek. Derin ve sađlam dűşünen insana feylesof derler. Batı dillerinde filozofluk, felsefe dűşűnmek demek, İslâm âleminde de hikmet derler. Hakîm, feylesof demek, yani sađlam, dođru dűzgűn dűşűnen demek.

Sen birisiyle konuřacađın, sıkı arkadař olacađın, dostluk edeceđin zaman hikmet sahibi insan bul. Yani abuk sabuk, dengesiz, sűzű özűne uymayan, sűylediđi zamanda lambır lumbur konuřan, mesnetsiz desteksiz konuřan insanla deđil de řűyle sűzű sađlam, özű sađlam, dűřűncesi sađlam, oturmuř insanla sıkı fıkı ahbaplık yap demek.

Tabii műslűmanın ahbaplık yapacađı insanda bu řartları araması lazım. Yani uęarı bir insan olmasın, dengesiz bir insan olmasın. Bir gűn yaptıđını bir gűn bozan, bir gűn sűylediđini bir gűn deđiřtiren insan olmasın, kararsız olmasın, cahil olmasın filan diye ۆlęmesi lazım.

Peygamber Efendimiz böyle hikmet sahibi insanlarla samimi dostluk kurun diyor. Dostlukları seçmesi lazım. İnsan doğru dost seçmezse kötü dost, bozuk dost, yanlış dost insanı yoldan saptırır. İçkiye alıştıırır, kumara alıştıırır, kadına kıza alıştıırır, talebe ise sinemaya gitmeye, mektepten kaçmaya alıştıırır. Futbola, oyuna alıştıırır. Kötü arkadaş çok yanlış yollara götürür.

“Kişi refikinden azar.” sözü ne demek?

Yani arkadaşısı ona tesir edebilir, saptırabilir demek. Onun için iyi insanlarla işi sağlam, sözü sağlam, düşüncesi sağlam, özü sağlam insanlarla arkadaşlık yapın diye buyuruyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz.

Ve cälisi'l-küberâ'. “Büyük kimselerle otur.”

Buradaki büyüklükten maksat ya yaşça büyüklüktür, çünkü yaşlı olan tecrübelidir, görmüştür, yani onlarla oturduğun zaman onların tecrübesinden istifade edersin. Feleğin çemberinden geçmiş, tecrübeli, deneyimli şöyle bir insan. Tamam, onlarla oturursan bilgin artar, hayat görüşün düzelir, iyi yetişirsin.

Ya da manevi bakımdan kastedilen manevi büyüklüktür. Yani ahlakı güzel, manevi derecesi büyük, yüksek olan insanlarla görüşerek. Tabii o da doğru ötekisi de doğru.

“Gençlerin hayırlısı yaşlılarla oturup kalkandır.”

Neden?

Onlardan bir şey öğreniyor, edep erkân öğreniyor yetişiyor.

“Yaşlıların şerlisi gençlerle düşüp kalkandır.”

Neden?

Kırkını geçmiş, hala uslanmamış, delikanlılarla aklı fikri çapkınlıkta.

Bu ne zaman uslanacak, teneşir mi paklayacak bu nefsi?

Yani “Yaş nereye gelmiş, şu haline bak şunun!” derler.

“Yaşlıların şerlisi gençlerle düşüp kalkandır, gençlerin hayırlısı yaşlılarla oturup kalkandır.”

Burada da Peygamber Efendimiz büyüklerle oturmayı kalkmayı, onların meclislerine devam etmeyi tavsiye ediyor.

Hakikaten bir genç çocuk böyle büyüklerin toplantısına katılıp kenarda edepli oturur, sözlerini bile dinlerse çok istifade eder, sırf dinlese bile çok faydasını görür. Kolay güzelce yetiştir. Onun için öyle büyük insanların meclislerine gitmeli, bunlardan istifadeye çalışmalıdır.

c. Alimin Geçirdiği Bir Vakit, Bir Zaman

Bu sayfada bu konuya biraz yakın olan bir başka hadîs-i şerîfi okumak istiyorum.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyurmuş ki:

سَاعَةٌ مِنْ عَالِمٍ يَتَكَيُّ عَلَى فِرَاشِهِ

يَنْظُرُ فِي عِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ الْعَابِدِ سَبْعِينَ عَامًا

Sâatün min âlimin yettekiü alâ firâşihi yenzuru fî ilmihî hayrun min ibâdeti'l-âbidi seb'îne âmen.

Câbir *radiyallahu anh'ten* Câbir b. Abdullah el-Ensârî olmalı Allahu âlem. Kaynaklar

tahkik edilirse daha iyi görülebilir, anlaşılabilir.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

Sâatün min âlimin. “Alimin geçirdiği bir vakit, bir miktar zaman...”

Hadîs-i şerîflerde saat denildiği zaman ille günün 24’te birinin altmışta biri, yani 60 dakika demek değildir.

Sâatün min âlimin. “Alimin şöyle bir zamanı...” *Yettekiü alâ firâşihî.* “Yatağına yaslanmış bir saati bir miktar vakti...” *Yenzuru fî ilmihi.* “İlmine bakıyor.”

Yani kitap okuyor, ilmi ile meşgul, yatağına uzanmış.

“Alimin böyle geçirdiği bir zaman...” *Hayrun.* “Daha kıymetlidir, daha hayırlıdır...” *Min ibâdeti’l-âbidi seb’îne âmen.* “İbadetle meşgul âbidin 70 yıllık ibadetinden daha hayırlıdır.”

Çünkü ilim. İlim şey yapıyor. Ötekisi sadece ibadet ediyor. İbadet de sevap.

Niye bunun kıymetini anlatmak için onunla mukayese etti?

Tabii kıymetli bir şey söyleyecek ki [kıymetli bir şey ile kıyas yapıyor.] Kıymetsiz bir şey söyleseydi, mesela deseysen ki ben, alimin yatağına yaslanıp da kitabını okuması 70 tane kaldırım taşından daha hayırlıdır deseysen, 70 çakıl taşından daha hayırlıdır deseysen, Allah Allah bu laf ne demek derlerdi. Yani çakıl taşı çok, onun bir kıymeti yok ki 70 çakıl taşından daha hayırlı ne demek. Kıymetli bir şey olacak ki bu işin kıymeti anlaşılın.

Âbidin ibadeti kıymetli. Biliyorsunuz, bir namaz kılmak ne kadar mükâfat kazandırıyor. Bir sübhanallah bir elhamdülillah, bir Allahu-ekber demek ne kadar defterine sevap yazılmasına sebep oluyor. Cemaatle kılınan namaz evde kılınan namazdan mahalle mescidinde 27 kat daha sevaplı, Cuma mescidinde 50 kat daha sevaplı filan. Sonra geceleyin kılınan iki rekat namaz, teheccüd namazı dünyada ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı. Tamam, sevaplı kıymetli şeyler.

Âbidin 70 yıllık ibadetinden alimin yatağına uzanıp bir miktar böyle ilmini mütâlaa etmesi daha hayırlıdır buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Neden?

Biz hala 1111 tarihinde vefat etmiş olan İmam Gazali'nin kitaplarından istifade ediyoruz.

1111 yılı nerede, 2000 yılı nerede?

Hala o zât-ı muhteremin yazdığı *İhya'sını* okuyoruz, *Kimyâ-yı Saadet'*ini okuyoruz. Veyahut İmam Nevevî'nin *Riyâzü's-sâlihîn'*ini okuyoruz. Aradan ne kadar zaman geçmiş. Yahut şimdi okuduğumuz kitap da Gümüşhanevî Hazretlerinin *Râmûzü'l-ehâdîs'*i ama bu hadîs-i şerîfler de kaç yüzyıl önce kayda geçmiş hadîs-i şerîfler yani hangi alimin kitabından alınmışsa.

Yani alimin çalışması asırlara hitap ediyor, yüzyıllara hitap ediyor, alimin faydası bin yıllara ulaşıyor. Onun için alimin yatağında şöyle birazcık uzanıp okuması [çok sevap.] Öteki kendisine ibadet ediyor, edecek edecek 70 yıl yaşamış ölmüş. Ohoo Peygamber Efendimizin zamanından bu zamana kaç tane 70 yıl geçti. Âbidin ibadetinin faydası kendisine, alimin ilminin faydası bütün ümmet-i Muhammed'e. Onun için alimin uykusu bile ibadet

oluyor çünkü uyumak da çalışmanın bir parçasıdır. Hiç uyumazsa insan çalışamaz ki. Uyumazsa başı şişer, yorgun düşer, hasta olur. Onun için alimin uykusu bile ibadet.

Aklımız varsa, kârımızı zararımızı hesap edebiliyorsak, basiretli isek, çoluk çocuğumuzu seviyorsak çoluk çocuğumuzu alim yetiştiririz.

“Doktor yetiştireceğim, mühendis yetiştireceğim, şunu yapacağım bunu yapacağım...”

Aklımız varsa alim yetiştiririz. Hem de en akıllı çocuğunu insanın ilme sürmesi lazım. Öteki yapamıyor, ne yapalım bunun kafası bu kadar alıyor. Ama bu çok zeki, tamam, onu ilme sürmek lazım. En akıllı çocukların ilme girmesi lazım. Babasının da arkasında sağlam durması lazım.

“Evladım ben kale gibiyim, senin arkandayım. Sen yeter ki ilime çalış, Allah’tan korkan ümmet-i Muhammed’e faydalı işleri yapmayı düşünüp kıymetli bir alim olmaya bak. Aman evladım dünya malına tamah etme, menfaat peşinde koşma, dünyalık için çalışma. Sırf Allah’ın rızasını kazanmak için çalış. Benim

malım mülküm, param pulum, çalışmam hepsi sana, hiç korkma evladım, yeter ki çalış.” desin, çocuğunu alim yetiştiresin.

Çünkü en akıllı insanlar alim olursa ümmet kurtulur.

Ama en akıllı kimseler mühendis olursa, öteki mesleğe beriki mesleğe giderse, ziraatçı olursa, pilot olursa, bilmem ne olursa vesaire olursa; sınıfı geçemeyenler, imtihanları kazanamayanlar, okuyamayanlar da kimse rağbet etmiyor diye imamlığa müezzinliğe dolarsa [ne olur?]

Kesmişler maaşları, Türkiye'nin din adamlarına en düşük memurun maaşının yarısı kadar vermeye başlamışlar, hiç kimse kalmamış. Yani şöyle bir ezan okuyacak, birazcık Kur'an okumasını bilecek insanları tayin etmeye başlamışlar. Çünkü hepsi öbür tarafa, başka mesleklere kaymış. Bu sefer şeyin seviyesi düşüyor.

Yani bir caminin imamı iki fakülte bitirmiş, iki tane yabancı dil bilen, yazılar yazan, kitaplar yazan bir alim olsa mı cemaate daha çok tesir eder, cemaatin arkasında namaz

kıldıkça kusurunu gördüğü, “Ya şuna bak bunu da bilmiyor, şu söylediği söze bak, o yanlış...” filan dediği kusurlu bir adam mı, daha okuması, dini bilgisi de zayıf insanın hoca olması mı?

Seyahat ediyorduk, Polatlı'nın bir köyünde cuma namazı kılmaya durduk. Girdik içeriye. Cuma namaz vakti geldi, sünneti kıldık. Yukarıda ezanı okudu. Biz ezandan önce girmiştik, ezanı okuyunca sünneti kıldık. Ondan sonra imam minareden aşağı indi, cemaati bir azarladı. Siz bana sormadan niye sünneti kılıyorsunuz dedi. Bir sürü kızdı, azarladı, bağırdı, cemaat gık demedi.

Şimdi ben düşündüm, ya bre hoca! Sünnetle senin ne ilişkin var, sana ne cemaatin sünnetinden, cemaat sünneti kılsa sana ne, kılmasa sana ne?

Cemaatin sünnet kılmak için senden izin alması diye bir şey yok dinimizde, niye böyle esip tozuyorsun, çatıyorsun bağırıyorsun cemaate?

Sonra hocalık böyle çatmak değildir. Ayrıca bilmiyor işi, niye sünnet kıldınız diye şey

yapıyor. Yani hani o inmeden birisi kalksa da hutbeye çıksa hutbe okumaya başlasa kızsam imam [tamam.] Cumanın sünnetini kılanları bir sürü azarladı.

Ben şimdi şöyle başımı eğdim, hoca hoca yanıyorsun sen, bunun aslı astarı yoktur, bilmediğin şeylere karışma desem bozsam, ben gideceğim buradan bir yolcuyum, ondan sonra o hocanın hiç itibarı kalmayacak orada. Ben de sustum, ben de ses çıkartmadım. Bağırды bağırды kızdı filan. Sonra neyse durdu sünnete. Hoca bizi dövecek mi filan diye milletin ödü patladı. Ondan sonra kalktı hutbe okudu cumayı kıldırdı.

Böyle bir şey yok. Ama çocuk, yani işte oraya bir köyün imamlığına tayin etmişler. Olmaz!

Din adamı ne kadar iyi yetişmiş olursa İslâm o kadar ileri gider. Din adamları ne kadar matematik bilmez, astronomi bilmez, fizik bilmez, kimya bilmez, bir şeyden habersiz, söylediği sözlerde mutlaka birtakım hatalar olur, ne kadar hatası çok olursa cemaat, “Ya bırak bu hocayı ya, cahil.” der filan, geçer gider.

Adamın birisi gelir bir kere namaz kılar, ondan sonra başka camiye gider veya gelmez.

Onun için ilim çok önemli. Yani çocuklarımızı hiç olmazsa bir tanesini, en akıllısını alim yetiştirmeye verelim ve kendimiz de ilme çalışalım çünkü bu sevap herkese var. İlme çalıştığı zaman, ilim öğrenmeye giriştiği zaman herkes bu sevabı alacak.

d. İki Vakit Vardır ki

Ve nihayet, vakit gelmesine rağmen üçüncü bir hadîs-i şerîf. Bundan herhalde memnun olacak kardeşlerimiz.

Sehl b. Sa'd *radıyallahu anh*'ten rivayet edilmiş.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*:

سَاعَتَانِ تَفْتَحُ فِيهِمَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَقَلَّ مَا تُرَدُّ عَلَى
دَاعِ دَعْوَتِهِ: عِنْدَ حُضُورِ الصَّلَاةِ وَعِنْدَ الصَّفِّ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ

Sâatâni tüftahü fîhimâ ebvâbü's-semâi ve kalle mâ türaddü alâ dâ'in da'vetühû inde hudûri's-salâti ve inde's-saffi fî sebîlillah.

Bu müjdeli bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

Sâatâni. “İki vakit vardır.”

Bu da yine $60+60 = 120$ dakika demek değil. Sâaten; günün iki bölümü vardır, zamanın iki parçası vardır. İki vakit vardır ki...

Tüftahü fîhimâ ebvâbü's-semâi. “Bu iki vakitte semanın kapıları açılır.”

Biliyorsunuz veya bilmiyorsunuz, gökyüzünün kapıları vardır. Bilmiyorsunuz çünkü gökyüzünü hava olarak görüyoruz, feza olarak görüyoruz. Ne menteşesini gördük, ne kanadını gördük, ne sömesini gördük, ne eşiğini gördük kapısının, yok sanıyoruz. Ama semaların kapıları var, yedi kat semanın her birisinin kapısı var.

Nereden biliyoruz?

Hadîs-i şerîflerden biliyoruz. Çünkü biz o kadar uzaklara gidemedik, çünkü daha ilim de gidemedi.

“Yani sen gidemedin hocam da Amerikalılar görmüştür.”

Hayır, Amerikalılar da gidemedi daha.

Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de buyruluyor ki:

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

*Velekad zeyyenna's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbîha.*¹

“En yakın semayı biz yıldızlarla donattık.”

Bu ne demek?

Muazzam bir şey bu. Yıldızların olduğu bütün kısım birinci sema, bundan sonra altı tane daha sema var demek, yedi kat semâvâtın birincisi bu demek.

Neden böyle ağzımı tutuyorum ben, hayretler içinde kalıyorum?

Halbuki bu bizim yıldızlardan baktığımız gördüğümüz yıldızlardan öyleleri var ki, bilim adamları söylüyor kitaplar yazıyor, ışığı oradan çıkmış yola, beş milyon yılda bize gelmiş. Üüüff beş yıl değil, 5000 yıl değil, beş milyon yıl ışık fezada ha babam de babam gitmiş, gitmiş gitmiş gitmiş dünyaya gelmiş. Şimdi biz orada o yıldızın parıltısını görüyoruz. Aletlerle adamlar ölçüyorlar, bu yıldız ışığını bize beş

¹ 67/Mülk, 5.

milyon yılda göndermiş diyorlar. Herhalde atmıyorlar, atmasyon değil.

Çünkü biliyoruz ki Amerikalıların gönderdiği bir füze hala daha güneş sistemi içinde, Venüs'ün yanından geçti, oradan fotoğraf gönderiyor. Kaç yıldır gidiyor. Yani bu feza bizim aklımızın alamayacağı kadar büyük.

Şimdi beş milyon yıl önceden o yıldızdan buraya ışık çıkmış. Işık gözümüze geldiği için biz o parıltıyı görüyoruz.

E tamam, orada yıldız var Acaba şu anda var mı?

Belli değil.

Niye?

Beş milyon yıl önceki ışık çıktı geldi daha, dört milyon yıl önceki ışık daha yolda. O bize geldiği zaman ne manzara göreceğiz oradaki. Milyon yıl geçmesine lüzum yok, bir yıl sonra veya bir saat sonrasını bile bilmiyoruz.

Demek ki biz, etrafımız zamandan bir perde ile örtüldüğü için fezanın ötesini göremiyoruz. Zaman. Beş milyon yıl geçmiş. Yıldız eğer gelmeyecek kadar uzaktaysa yıldızın ışığı

gelmemişse biz orayı görmüyoruz. Geleni de doğru görmüyoruz. Kaç yılda geldiyse ışığı, o kadar yıl öncesini görüyoruz. Şimdiki zamanını görmüyoruz. İşin ilginç tarafı bu.

Binâenaleyh bizim gözümüz de beş para etmez, gördüğümüz yıldızlar da hiç kıymet ifade etmez; gerçeği göstermiyor. Gökyüzü bize şu andaki, hakiki, şu andaki gerçeği göstermiyor.

سِتُّ مَجَالِسَ الْمُؤْمِنِ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى
مَا كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ
أَوْ عِنْدَ مَرِيضٍ أَوْ فِي جَنَازَةٍ
أَوْ فِي بَيْتِهِ أَوْ عِنْدَ إِمَامٍ مُقْسَطٍ يُعَزِّرُهُ وَيُوقِّرُهُ

Sittü mecâlise'l-mü'minü dâminün alallahi teâlâ mâ kâne fî şey'in minhâ: Fî mescidi cemâatin ev inde merîdin ev fî cenâzetin ev fî beytihî ev inde imâmin muksitin yu'azziruhu ve yüvekkiruh.

Sittü mecâlise'l- mü'min. “Mü'minin bulunacağı altı yer vardır ki, bu altı yerde mü'min bulunursa...” *Dâminün alallahi teâlâ.*

“Buralarda olursa Allahu Teâlâ hazretlerinin hıfz u himayesinde olur.”

e. Mü'minin Bulunacağı Altı Yer Vardır ki

Neymiş bu altı yer?

Mâ kâne fî şey'in minhâ. “Bir kimse bu yerlerden herhangi birisinde bulunursa Allah’ın himayesinde olur.”

Allah onu korur. Bu yerlerde insanlar Allah’ın sigortası, teminatı altında olur.

Bunlar nerelerdir?

Bir:

Fî mescidi cemâatin. “İnsan Cuma namazı kılınan bir mescitte bulunursa.”

Cemaatle namaz kılınan bir mescitte bulunursa Allah’ın himayesinde olur. Yani *mescidi cemâat* demek cemaat mescidi demek. *Mescidi cemâat*’ten maksat da cuma için cemaatin toplandığı mescit demektir ama bazı mescitler olurdu eskiden, yakınında cuma namazı kılınan başka büyük mescitler olduğu için cuma namazı kılınmazdı, sadece vakit namazları kılınırdı. Allahu âlem, işte cemaatin

toplanıp da vakit namazlarını kıldığı yerler de aynı durumdadır inşallah. Belki burası da aynı durumdadır; bir.

Ev inde merîdin. “Hastanın yanındayken Allah’ın himayesindedir.”

Çünkü hasta ziyareti çok sevaptır, hastanın yanında olduğu zaman da Allah’ın hıfz u himayesindedir, koruması altındadır. Yani Allah’ın koruduğu bir insan durumuna gelir.

Ev fî cenâzetin. “Yahut bir cenazenin son vazifelerini yapanlar arasında [bulunmak].”

Ya yıkamak ya namazını kılmak ya alıp kabre götürmek ya gömmek gibi, böyle cenaze yanında olan Cenâb-ı Hakk’ın hıfz u himayesinde, tekeffülü altındadır. Yani iyi bir durumdadır.

Ev fî beytihi. “Yahut kendi evindeyken.”

Kendi evinde de o da güzel bir şey. İnsanın kendi evi emniyetli, rahat ettiği bir yerdir, Kur’an okuduğu, namaz kıldığı, dinlendiği yerdir. Evinde de Allah’ın hıfz u himayesindedir.

Ev inde imâmin muksitin. “Yahut adaletli bir imamın maiyetindedir.” *Yu’azziruhû.* “Onu

destekliyor...” *Ve yüvekkıruhû*. “Ve ona hürmet ediyor.”

Yani bu adaletli bir müslüman hükümdar diye destekliyor ve hürmet ediyor. Öyle bir imamın, önderin, komutanın, devlet başkanının yanında olan da, mesela Hz. Ömer gibi diyelim, birisinin yanında bulunan da o da Allah’ın hıfz u himayesindedir.

Şimdi tabii Allahu Teâlâ hazretleri bu kimseleri tekeffül eder.

Tekeffül eder de ne olur yani bir hayra erecek ama Allah tekeffül eder de ne yapar?

O belirtilmiyor burada. Herhalde muhakkak Cenâb-ı Hak onu bir şekilde taltif edecek ama taltif etmenin şekli açıkça söylenmemiş yani cennetine mi sokar... Ama tabii hep orada durmuyor da orada durduğu müddetçe Allah’ın lütfuna mazhardır, mükâfatına mazhardır, sevdiği yerdedir, sevdiği durumdadır.

Burada beş tane şey sayılıyor. Yani bunun altı tane olması bu sayılanların içinde bir şey olması ihtimalini gösteriyor. Yani ya bir şeyi iki sayıyor, yani mesela *ev fî mescidin*’dir, mescitte olduğu müddetçedir, *ev fî cemâatin*’dir,

yani cemaatle olduğu zaman, topluluktan ayrı olmadığı zamandır. Ya öyle bir şey, yani bir şey var. Peygamber Efendimiz altı şey diyor fakat rivayette saydığımız zaman beş çıkıyor. Ya arada bir ve atlanmış, yani hadîs-i şerîfte böyle bir nokta var. Bir de en sonunda ve var, yani bir adaletli hükümdarın yanında ya ona yardım ediyor veya sadece hürmet ediyor. Yani o zaman yanında olmasa bile, sevgi beslese, onun taraftarı olsa bile belki o da altıncı sayılacak. Bir yerde bir altı olacak ama buraya da not düşmüş yani beş tane diyor. Artık bu altıncısı nereden çıkacaksa, ifadeler bunlar.

Demek ki mescitte olmak güzel, toplulukta olmak güzel. Hastanın yanında ziyaretçi olmak güzel. Bir müslümanın cenaze işleri ile meşgul olmak güzel. Yahut insanın kendi evinde durması güzel, çünkü ev de Allah'ın himaye ettiği bir yer olmuş oluyor. Ya da bir adaletli imamın yanında yardımcısı olmak veya taraftarı olmak güzel.

Allahu Teâlâ hazretleri bizleri güzel yerlerde himayesine aldığı kimselerden olarak bulunmayı nasip etsin. Sevmediği yerlerde sevmediği işleri yapan insanlar durumuna

düşürmesin, haram olan işleri işletmesin, günah işlenen yerlerde bulundurmasın.

Allah hepinizden hepimizden razı olup cümlemizi hüsn-i hâtime ile âhirette rahmetine erenlerden, cennetine girenlerden, rıdvân-ı ekberine ulaşanlardan eylesin.

el-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21 Cemâziye'l-Âhir 1421 /

21.09.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak](#)

[ulaşmak için tıklayınız.](#)

